

Asia: VN/36398/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi Kansaneläkelaitoksesta annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Vihreä eduskuntaryhmä kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa ja lausuu kantanaan seuraavaa:

Vihreät ei esitä huomautettavaa esityksessä ehdotettuun kansalaisuusvaatimukseen Kansaneläkelaitoksen pääjohtajan ja johtajien virkoihin. Kyseessä on julkisen hallinnon vastuullinen ja keskeinen tehtävä, jonka osalta kansalaisuusvaade on hallinnon avoimuuden ja kansallisen turvallisuuden näkökulmasta ymmärrettävä.

Vihreät pitää mahdollisena Kelan tukipalveluiden, kuten skannaus- ja tulostustehtävien, ulkoistamisen, edellyttäen että tietosuojasta huolehditaan tarkasti ja palveluiden laadun valvonta on selkeästi järjestetty.

Vihreät ymmärtää tarpeen suojata Kelan asiantuntijoita mahdolliselta uhkailulta ja häirinnältä, mutta pitää tärkeänä, että asiakas voi tunnistaa päätöksen tekijän tai asian käsittelijän yhteydenoton mahdollistamiseksi. Vihreät ehdottaa, että päätökseen liitetään yksilöivä käsittelytunniste, jonka avulla asiakas voi tarvittaessa tavoittaa asian hoitaneen tahon. Vihreät pitää mahdollisena, että yksilöidyn yhteyshenkilön puuttuminen voi vaikeuttaa asiakkaan mahdollisuutta selvittää asiaa suoraan ja voi jopa lisätä muutoksenhakua tai valituksia, jos ensivaiheen yhteys ei toimi tehokkaasti. Tämän vuoksi on olennaista, että asiakaspalveluprosessi ja vastuunjako ovat selkeitä.

Vihreät tukee digitaalisten palvelujen kehittämistä ja tiedoksiannon siirtymistä sähköiseksi silloin, kun se parantaa hallinnon tehokkuutta ja saavutettavuutta. Samalla on huolehdittava, että kaikki asiakkaat saavat tietoonsa päätökset riippumatta digitaidoistaan tai teknisistä valmiuksistaan.

Vihreät korostaa, että on varmistettava, että paperinen tai muuten saavutettava tiedoksianto toteutuu niille, jotka eivät voi tai osaa käyttää digitaalisia palveluja.

Vihreät ymmärtää tarpeen kehittää Kelan tutkimus- ja kehittämistyön tiedonkeruuta, mutta painottaa vahvasti tietosuojan ja läpinäkyvyyden toteutumista. Vihreät pitää tarpeellisena, että tiedon käsittelystä säädettäessä huolehditaan selkeästä ohjauksesta sekä myös valvontamekanismeista.

Vihreät tukee useita esityksen hallinnollisia tavoitteita ja pitää myönteisenä erityisesti Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastusoikeuden laajentamista. Samalla ryhmä painottaa asiakaslähtöisyyttä, tietosuojaa, saavutettavuutta ja selkeää yhteydenpitoa hallinnon ja kansalaisen välillä.

Vihreät korostaa, että Kelan hallituksen kokoonpanon tulee nojata vahvaan asiantuntemukseen, strategiseen ohjaukseen sekä kykyyn toimia riippumattomasti yhteiskunnallisesti merkittävässä tehtävässä. Hallituksen jäsenten osaamisen tulee kattaa keskeiset alueet, kuten sosiaaliturva, johtaminen, hallinto, talous- ja sijoitustoiminta sekä julkinen tietohallinto. Kelaa koskevan lainsäädännön muutostarpeita selvittäneen parlamentaarisen työryhmän loppuraportissa (2022) esitettiin hallituksen kokoonpanon kehittämistä osaamisperusteisemmaksi ja valtuutettujen liikkumavaran lisäämistä nimityksissä. Työryhmän tarkastelussa korostettiin erityisesti asiantuntemuksen monipuolisuutta ja mahdollisuutta huomioida laajasti yhteiskunnallisia näkökulmia. Vihreät on kannattanut mallia, jossa hallituksen kiintiöpaikkoja vähennetään ja valtuutettujen liikkumavaraa laajennetaan.

Ahlqvist Annika
Vihreä eduskuntaryhmä